

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.
15.05.2026

Av. Mahmut TANAL
CHP Şanlıurfa Milletvekili

Engelli bireylerin kamusal alana bağımsız, güvenli ve eşit biçimde erişimi sosyal hukuk devletinin temel yükümlülükleri arasında yer almaktadır. Ancak Türkiye'de kaldırımlar, rampalar, üst geçitler, park alanları, kamu binaları, sosyal yaşam alanları ve şehir altyapısının önemli bir bölümünün engelli bireylerin kullanımına fiilen uygun olmadığı yönünde yoğun şikâyetler bulunmaktadır.

Özellikle engelli rampalarının standartlara aykırı yapılması, kaldırımların işgal edilmesi, hissedilebilir yüzeylerin eksik veya kullanılamaz durumda olması, kamu binalarında erişim sorunlarının devam etmesi ve birçok yapının engelli bireyler açısından fiilen kullanılamaz halde bulunması; erişilebilirlik konusunda ciddi yapısal sorunların sürdüğünü göstermektedir.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile erişilebilirlik konusunda kamu kurumlarına ve yerel yönetimlere açık yükümlülükler getirilmiş olmasına rağmen; uygulamada denetimlerin yetersiz kaldığı, erişilebilir olmayan yapıların ruhsat ve kullanım izni almaya devam ettiği, engelli bireylerin şikâyetlerine hızlı çözüm üretilmediği yönünde ciddi eleştiriler bulunmaktadır.

Özellikle erişilebilirlik şartlarını taşımayan yapıların nasıl ruhsatlandırıldığı, denetim süreçlerinin etkin işletilip işletilmediği ve belediyelerin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği hususlarının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Anayasa'nın 10'uncu maddesi eşitlik ilkesini düzenlemekte; engelliler lehine alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacağını hüküm altına almaktadır. Ayrıca Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi uyarınca erişilebilirliğin sağlanması devletin yükümlülükleri arasındadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye genelinde erişilebilirlik standartlarına uygun olmadığı tespit edilen kamu binası, sosyal alan ve yapı sayısı kaçtır?
2. Son 5 yılda kaldırımlar, rampalar, üst geçitler, park alanları ve kamu binalarına ilişkin kaç erişilebilirlik denetimi yapılmıştır?
3. Erişilebilirlik standartlarına uygun olmadığı halde yapı ruhsatı veya kullanım izni verilen yapı sayısı kaçtır?
4. Engelli bireylerin kullanımına uygun olmayan yapıların ruhsatlandırılması ve kullanım izni alabilmesi nasıl açıklanmaktadır?

5. Belediyelerin erişilebilirlik yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği Bakanlığınız tarafından düzenli olarak denetlenmekte midir?
6. Son 5 yılda erişilebilirlik yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilen belediyeler hakkında herhangi bir idari işlem uygulanmış mıdır?
7. Kaldırım işgali, bozuk rampalar, uygunsuz üst geçitler ve erişim engellerine ilişkin Bakanlığınıza son 5 yılda kaç şikâyet ulaşmıştır? Bu şikâyetlerin ortalama çözüm süresi ne kadardır?
8. Engelli bireylerin erişilebilirlik başvurularının hızlı şekilde sonuçlandırılmasına yönelik özel bir müdahale veya takip sistemi bulunmakta mıdır?
9. Kamu binaları, belediyeler ve toplu kullanım alanlarının erişilebilirlik performansına ilişkin kamuoyuna açık bir değerlendirme sistemi bulunmakta mıdır?
10. Hissedilebilir yüzeyler, rampalar ve erişilebilir kaldırımların standartlara uygun yapılıp yapılmadığı hangi teknik kriterlere göre denetlenmektedir?
11. Türkiye’de engelli bireylerin kamusal alana bağımsız erişimini sağlamak amacıyla yeni yaptırım, denetim veya zorunlu standart düzenlemeleri planlanmakta mıdır?
12. Engelli bireylerin kamusal yaşamda karşılaştığı erişim sorunlarının giderilmesine yönelik Bakanlığınızın kısa, orta ve uzun vadeli somut eylem planı nedir?